IT-TIELET HADD TAL-GHID (2017) ZMIEN IL-GHID: FWIEHA TAL-PENTEKOSTE`

Contributed by Frans Galea
Friday, 28 April 2017

Din
hija il- Liturgija tat-Tielet Hadd tal-Ghid (2017) bi hsibijiet min Joe Rapa.

{mien il-G'id huwa |mien 'elu g'an-Nisrani. {mien ta’ festa twila 'amsin jum. Fl-arja hawn |iffa ta’ 'elsien. Il-Litur!ija tal-Knisja tibda !!eg'elna
nxommu l-fwie'a 'elwa tal-Pentekoste`, jum it-Twelid did, jum il-&olqien did,
jum l-ilmijiet igelglu fid-de|ert ma'ruq.
L-G'id ferra' lid-dixxipli, i|da ma bidlilhomx qalbhom imbe||a’ u
egoista. Indunaw li kienu jinsabu
fil-qalba ta’ opra enormi ta’ Alla, l-akbar !rajja fl-istorja tal-bniedem, i|da
baqg'u jikkalkulaw. Sat-Tlug' il-Mulej
fis-Sema, Hu kien jaf li kienu g'adhom dg'ajfin u g'alhekk “meta kien g'adu
mag'hom, ordnalhom biex ma jitilqux minn erusalemm, imma joqog'du jistennew sa
ma sse'' il-weg'da tal-Missier, ‘li fuqha’, qalilhom, ‘smajtu x’kont
g'edtilkom. Ji!ifieri, li wanni g'ammed
bl-ilma, imma intom fi ftit jiem o'ra titg'ammdu bl-Ispirtu s-Santu.’” (Atti 1, 4-5).

Kien meta se''et din il-Weg'da l-Kbira f’Jum
il-Pentekoste` li l-Appostli u d-dixxipli nbiddlu tassew. Kien dakinhar li saru Knisja. Hu l-Pentekoste’ li jikkonvin ina li Alla
g'andu l-qawwa li jbiddel qlub in-nies, anke l-iktar qalb iebsa u pre!udikata
kontra Alla u l-Knisja. Il-bniedem ma
jistax ibiddel qalbu. Inutli tg'idlu
biex jikkonverti. L-ebda bniedem ma hu kapa i jbiddel lilu
nnifsu, jikkonverti lilu nnifsu. A'na
lkoll nies legalisti, nies tal-Li!i, l-aktar a'na tal-Punent li r ivejna
l-kultura Rumana bba|ata fuq il-Li!i.
Ming'ajr ma rridu npo!!u l-bniedem fi - entru minflok lil Alla. Nimma!inaw li kollox jiddependi mill-bniedem,
mill-isforzi tieg'u, mill-intenzjonijiet tieg'u, mir-rieda tieg'u. Dan jag'mel minna nies iebsin mag'na nfusna u
mal-o'rajn. Nies li ji!!dudikaw.

Mill-banda l-o'ra l-Kristjane|mu veru jitkellem
il-'in kollu fuq il-Grazzja. Kristu hu
Grazzja. Grazzja hija rigal mhux
mist'oqq. Il-Fidi hi Grazzja. L-Ispirtu s-Santu hu Grazzja. Ming'ajr l-Ispirtu s-Santu int lanqas ikollok
il-kkura!! tg'ajjat: “Mulej wie'ed hawn: Kristu esù. Barra minnu kollox hu ngann u falz!” Santu Wistin
jg'idilna: “&ares madwarek u ara
jekk hux veru li kollox hu Grazzja!”
Kollox hu Grazzja, tasssew!
Il-bniedem imbieg'ed minn Alla ja'seb li kollox 'alaq hu, kulma g'andu
akkwistah hu. Hu l-bravu. Hu a'jar mill-o'rajn. Hu rnexxa waqt li l-o'rajn g'a||enin. Dan jidher iktar ikrah fi bniedem reli!ju| li
jag'mel b'alma g'amel il-Fari|ew meta tela’ jitlob fit-Tempju
mal-pubblikan. &add m’g'andu biex jifta'ar,
u m’hemmx jum ie'or iktar qawwi biex jurina dan mill-Pentekoste li jinsab
riesaq lejna. Il-Pentekoste` sab
lill-Appostli mag'luqa f’kamra, mag'luqa !o qoxrithom, bl-istaneg
mal-bibien.   iet il-Grazzja!   iet il-bidla!   ie t-Twelid did! Il-bibien tag'hom infet'u bera' u huma telqu
kullimkien, fil-pjazez, fil-bera', fejn jiltaqg'u in-nies, u bdew jixhdu g'al
Kristu. Huma l-bravi? Le!!
 ew mibdula. Kienu nies !odda. Sar il-Miraklu Morali. Inag'tatilhom natura !dida.

Temmen li dan jista’ jse'' lilek? Tixtieq li dan ise'' lilek? Tixtieq li tid'ol f’avventura ma’ Kristu u
ssir b'ar-ri', bla rbit, bla ma jafu mnejn !ej jew fejn sejjer? Tixtieq tfiq minn !ewwa? Tixtieq li l-!rie'i !ewwinija tal-bniedem
il-qadim tieg'ek, jinxfu u minflok timtela bl-Ispirtu ta’ Dak li reba' il-mewt,
rebbie' fuq l-egoi|mi kollha? Tixtieq li
l-fer' tieg'ek ikun li tg'addi g'al g'and l-“ie'or” hemm ma!enbek li ma
jitkellem ma’ 'add, u tkun g'alih b'al bal|mu fuq il-we!g'at tieg'u? Tixtieq?
Jew kulma trid hu li tag'mel il-flus, li ja'sbu tajjeb in-nies fuqek, li
tog'od g'all-kwiet tg'addi l-'in sa ma tmut?

L-Ewwel Qari

Dan il-qari je'odna mmedjatament wara l-In|ul
tal-Ispirtu s-Santu fuq it-Tnax. Dak li
g'amel Pietru flimkien ma’ s'abu ma
kinitx ajta! Dawn kien nies
sempli i li lanqas kienu jitkellmu tajjeb il-lingwa tag'hom g'ax kienu jintag'rfu
mid-djalett Galilew. Qatt ma kienu
tkellmu fil-publiku. Qatt ma kienu
f’g'ajn in-nies. &ajjithom kollha !o
dg'ajsa g'all-kwiet u s-skiet tal-g'adira, jistag'du. F’dawn l-a''ar jiem kienu 'arbu min-nies u
sta'bew !o kamra.

 ratilhom xi 'a!a kbira! Ma setg'ux jimma!inaw, imma fihom kienet

bdiet epoka !dida g'all-umanita`. Dak li
'abbru l-Profeti kien se'' fihom.
Mill-kenn ta’ kamra mag'luqa, telqu ji!ru lejn il-pjazza fejn l-iktar li
jin!emg'u in-nies, u hemm bdew ixandru l-Kerigma g'all-ewwel darba. Issa din kienet bi a xog'ol iebsa! Il-post kien mimli r!iel u lil dawn l-ir!iel
Pietru jakku|ahom li kienu sallbu lill-Qaddis tal-Mulej, lill-Messija nnifsu li
I|rael kien ilu jistenna sekli s'a'. Dak
li l-!enerazzjonijiet ta’ qabilhom kienu stennew bis-sabar g'al xejn, deher fi
|mienhom u huma kienu qatluh! Kienu
qatlu lil Alla nnifsu! Pietru, imnebba'
mill-Ispirtu !did ta’ !o fih, kien jaf li kellu jurihom dnubhom lin-nies biex
jimbuttahom g'all-indiema g'ax wara dan, u wara dan biss, setg'u ja ettaw
l-A'bar it-Tajba li kellhom iwasslulhom.

Minn fejn !abu l-kura!! dan il-bniedem li be|a’
minn seftura 'amsin jum qabel u beda jidg'i u jis'et biex jimpressjona? Minn fejn !abuh l-almu s'abu li kien tferrxu
b'al mer'la ng'a! attakkata mill-ilpup?
Il-Passjoni u l-Mewt ta’ esù kienet ‘eye-opener’ goff immens
g'alihom. Indunaw kemm kien dg'ajfa,
kemm ma kinux fidili, fuq kollox, kemm kienu midinbin. U g'al !ranet s'a' bkew id-dnub tag'hom u
l-ispirtu msejken tag'hom intag'sar fil-mag'sar tal-indiema. Kien g'alhekk li setg'u jitwieldu mill-!did
mill-Ispirtu. U g'alhekk li Pietru 'ass
li lil dawk l-ir!iel kellu jurihom dnubhom.

ej il-Pentekoste. Il-festi tal-Knisja mhumiex xi
karnivalata. Huma ‘Memorjal’. Waqt li ni elebraw !rajja li se''et di!a,
din il-!rajja ter!a’ sse''. Dan ifisser
‘Memorjal’. Minna l-Ispirtu s-Santu
kapa i jag'mel poplu !did, komunita` !dida!
Temmnu dan int? Tixtiequ inti
dan? Jew tib|a’ tafda lill-Ispirtu
b’&ajtek, b'alma tant drabi b|ajt jien u g'adni nib|a’, sfortunatament!

Qari mill-Ktieb tal-Atti tal-Appostli. 2, 14. 22-33

Nhar G'id il-&amsin : Pietru, flimkien mal-&dax, qam u qal lil-Lhud
b'le'en g'oli: ''Nies tal-Lhudija, u intom ilkoll li toqog'du f' erusalemm,
kunu afu dan u isimg'u sewwa x'se ng'idilkom jien.

'' esù ta' Nazaret kien bniedem li Alla
takom prova tieg'u
permezz tal-mirakli u l-g'e!ubijiet u s-sinjali li g'amel bih fostkom, kif
intom stess tafu. Lil dan esù, Alla
telaqhulkom f'idejkom skond l-g'erf u l-pjan li fassal minn qabel, u intom
ne''ejtuh billi sallabtuh permezz ta' nies '|iena; imma Alla qajjmu mill-imwiet

billi 'all l-irbit tal-mewt, g'aliex ma setax ikun li l-mewt i||ommu ta't
is-setg'a tag'ha. G'ax David jg'id fuqu,

‘{ammejt lill-Mulej
dejjem quddiemi,

g'ax hu fuq il-lemin
tieg'i, biex qatt ma nit'arrek.

G'alhekk fer'et qalbi

u mtela bl-hena
lsieni ;

u !ismi
wkoll jistrie' fit-tama,

g'ax inti ma titlaqx fl-imwiet lil ru'i,

u ma t'allix il-Qaddis
tieg'ek jara t-ta'sir.

Inti g'arraftni t-triq tal-'ajja,

timlieni bil-fer' meta
nkun quddiemek.’

"&uti, 'alluni ng'idhielkom kif in'ossha
fuq il-patrijarka David; hu miet u kien midfun u l-qabar tieg'u g'adu mag'na sa
llum stess. Issa hu kien profeta, u kien jaf li Alla 'aliflu b'!urament li
kellu jqieg'ed fuq it-tron tieg'u bniedem !ej minn nislu. David ra minn qabel u 'abbar il-qawmien
tal-Messija, u qal,

‘La kien mitluq
fl-imwiet

u lanqas !ismu ma ra
t-ta'sir.’

Lil dan esù, Alla qajjmu mill-imwiet, u ta' dan
a'na lkoll xhieda. G'alhekk, issa li Alla g'ollieh bil-leminija tieg'u, huwa
r ieva ming'and il-Missier l-Ispirtu s-Santu li kien imwieg'ed, u sawwbu fuqna,
kif qeg'din taraw u tisimg'u.

Salm Responsorjali

Is-Salmista hu grat lejn il-Mulej li mlieh
bil-Grazzja bir-rigali tieg'U gratis li hu ma kienx jist'oqq. Il-bniedem li jir ievi tassew il-Grazzja,
jsir umli g'ax jag'raf tajjeb li dak li g'andu mhux minnu imma minn Alla li
kien !eneru| mieg'u bla ma kien jist'oqqlu.
G'ax il-Grazzja hi dejjem sorpri|a.
Tissorprendina bil-kobor tag'ha.
L-ikbar Grazzja li nistg'u nir ievu hija dik tal-effu|joni tal-Ispirtu
s-Santu fina ; li l-Ispirtu jimlina b'alma l-ilma jimla barmil sax-xifer…
anzi iktar, biex mi|-|ejjed tag'na li jfur, jixrob 'addie'or. L-Ispirtu s-Santu ma jag'mel xejn 'lief
jikxfilna l-Kbir Misteru ta’ esù. Huwa
bid-Dawl tal-Ispirtu li ng'arfu lil Kristu u x’g'amel Kristu g'alina. Ming'ajr l-Ispirtu, kulma jkollna jkun
tag'lim xott, bla 'ajja, bla konvinzjoni.

Min kiteb is-Salm jg'id : « Imbierek
il-Mulej li tani l-fehma ; imqar bil-lejl qalbi tg'allimni. » (v. 7).
Il-fehma ! A'na na'sbu li nifhmu,
meta fil-fatt ma nifhmu xejn. Ng'idu
'afna affarijiet li tg'allimna bl-amment li ma jiswewx g'al waqt il-prova. Dak kollu li tg'allimna dwar Kristu qisu b'al
bor! zkuk li int ikollok f’jum kiesa'
tax-xitwa. Billi g'andek l-injam jekk
m’g'andekx nar ? Huwa l-Ispirtu
s-Santu li jag'mel &u!!ie!a Qaddisa minn dak kollu li taf. &u!!ie!a li
ssa''anlek qalbek u trattabhielek.
&u!!ie!a ta’ |elu li ma j'allikx tikkalkula jew ta'sibha darbtejn
fil-qadi tal-Mulej.

L-g'arfien ta’ Kristu u tal-Misteru tal-G'id
jg'addik g'all-&ajja ta’ Dejjem !a minn hawn.
X’fer' !
X’'elsien ! Tkun taf li int
se tg'ix g'al dejjem… Liema problema se
tinkwetak meta g'andek dan kollu ?
Din hi l-Grazzja ta’ Kristu.
Hafna ja'sbu li jekk jie'du l-Mulej bis-serjeta` se jkollhom jissagrifikaw 'afna !
Xi bluha ! Kristu se
jag'tina il-« Kollox » li dejjem fittixna ’l hemm u ’l hawn. « Tifra' qalbi u tithenna ru'i g'ax int
ma t'allix lil ru'i fl-imwiet, ma t'allix il-ma'bub tieg'ek jara
t-ta'sir. » (v. 10). Meta dawk li sabu lil Kristu jkellmuna fuq
il-Fer' tieg'U, nemmnuhom !
« Hemm il-milja tal-fer' quddiemek, hemm g'axqa g'al dejjem

f’lemintek. » (v. 11).

Ritornell : Hallelujah, Hallelujah,
Hallelujah !

Salm 16

&arisni, o Alla, g'ax fik jien nistkenn.

Jien g'edt lill-Mulej: "Int Sidi,

m'g'andix !id ie'or 'liefek."

Mulej, inti s-sehem tal-wirt u r-ri|q tieg'i,

inti ||omm f'idejk xortija.

Mbierek lill-Mulej li tani l-fehma;

mqar billejl qalbi tg'allimni.

N|omm il-Mulej dejjem quddiemi,

g'ax bih f'leminti qatt ma nit'arrek.

Hekk tifra' qalbi u tithenna ru'i,

u !ismi wkoll jistrie' fil-kwiet.

G'ax int ma titlaqnix fl-imwiet,

ma t'allix il-ma'bub tieg'ek jara l-qabar.

Int tg'allimni t-triq tal-'ajja;

hemm il-milja tal-fer' quddiemek,

hemm l-g'axqa g'al dejjem f'lemintek.

It-Tieni Qari

Tag'raf lil Kristu bid-Dawl
tal-Ispirtu s-Santu jfisser tkun taf (g'ax tkun !arrabt) li int infdejt,
inxtrajt, t'allas dejnek kollu bil-prezz tad-Demm ta’ Kristu. Daqshekk tiswa int u niswa jien. Xi prezz g'andek int li forsi lanqas ta etta
lilek innfisek bid-difetti tieg'ek?
Il-prezz tieg'ek huwa d-Demm ta’ Kristu!
L-ebda reli!jon ma xxandar dan.
Imma, mbag'ad, il-Kristjane|mu mhux reli!jon imma ntervent ta’ Alla
fl-Istorja tal-bniedem permezz ta’ Ibnu.
Ir-reli!jonijiet kollha jibdew mill-bniedem; il-Kristjane|mu huwa Alla
li jin|el jiltaqa’ mal-bniedem.

Meta a'na niswew daqshekk,
g'andna g'ax nib|g'u li nitilfu dan il-wirt enormi! A'na barranin ng'ammru f’art barranija. Meta a'na e|iljati hawn, il-Fidi tag'na hi
dejjem attakkata minn !ewwa u minn barra.
Sakemm g'adna fil-Fidi, l-'aqq di!a sar mag'na, g'ax il-'aqq hu jekk int
emmintx l-A'bar ta’ Kristu jew le. Jekk
emmint, dan jidher mill-fatti. Quddiem
Alla jaqa’ l-paroli kollu! Jekk
mill-fatti jidher li Kristu hu fl-ewwel post f’'ajtek, allura int di!a g'addejt
g'all-&ajja li ma tispi ax. Min g'andu
l-Fidi di!a hu mqajjem ma’ Kristu.
L-o'rajn huma mejta.

Qari
mill-Ewwel Ittra ta’ San Pietru Appostlu.
1, 17-21

Jekk intom issejj'u Missier lil dak li, bla ma j'ares lejn l-u u', jag'mel
'aqq minn kul'add skond l-g'emil ta' kull wie'ed, g'ixu fil-bi|a' |-|mien
tal-'ajja li qeg'din tg'addu f'art barranija. Kunu afu li intom kontu
mifdija mill-'ajja tag'kom fierg'a li 'adtu ming'and missirijietkom, mhux b'xi

'a!a li tintemm, b'alma hi l-fidda jew id-deheb, imma bid-demm g'a|i| ta'
Kristu, li kien b'al 'aruf bla g'ajb u bla tebg'a. Hu kien ippredestinat sa
minn qabel ma saret id-dinja, imma deher fl-a"ar ta|-|minijiet min'abba fikom. Bih intom temmnu f'Alla, li qajjmu mill-imwiet u tah il-glorja; hekk il-fidi tag'kom hi wkoll tama f'Alla.

Evan!elju

Dan hu Van!elu 'elu u ta’ fara!.
I|-|ew! dixxipli “ kejknin” ta’ G'emmaws (min kienu? Nafu biss li wie'ed kien jismu Kleofa), kienu
l-ewwel li esperjenzjaw xi jfisser tis'onlok qalbek bl-Ispirtu.   esù jfissrilhom l-Iskrittura u huma qalu:
“Ma kinitx im'e!!a qalbna !ewwa fina waqt li kien qieg'ed ikellimna fit-triq u
jfissrilna l-Iskrittura?” (v. 32). Tassew il-Kelma miktuba, il-Bibbja, taf tkun
g'ajn ta’ fara!, ta’ 'e!!a, ta’ progress fil-Fidi. Il-Bibbja titkellem il-'in kollu fuq Kristu,
anzi, l-Bibbja hija Kristu. Imbierek dak
li jsib il-mistrie' g'al ru'u fil-qari tal-Kotba Mqaddsa! Ftit g'andna minn dawn! &afna jaqraw kotba spiritwali o'ra. Jag'mlu tajjeb! Imma bla ma nafu nkunu qed in'arsu lejn
il-‘bridesmaids’ u mhux lejn l-G'arusa!

Fl-Ewkaristija infet'ulhom g'ajnejhom.
Xi fra|i tremenda din! Kemm
nisimg'u quddies ta’ kuljum... kemm minna jmorru jag'mlu
‘present’ fil-quddiesa tal-&add waqt li j'arsu lejn l-arlo!!... Ag'milna
mill-quddiesa sempli i “devozzjoni”, talba spe jali, jew addirittura dmir
so jali! Kultant wie'ed jifhem l-g'ala
l-Mulej ippermetta li s-sekulari|mu qieg'ed jo|bor il-Knisja bil-goff.

Fl-Ewkaristija, Kleofa u sie'bu g'arfu lil Kristu! Waqag'lhom il-qxur minn g'ajnejhom! Bil-fors li meta titkellem fuq il-'idma tal-Ispirtu s-Santu, l-Ispirtu ta’ esù, ikollok tu|a l-“exclamation
mark”! Il-Knisja tipproponielna dan mhux
biex tfakkarna f’xi 'a!a li !rat, imma biex i||omna f’tensjoni li dan kollu kapa i
ji!ri lilna wkoll. G'ax anke a'na
g'andna l-Mag'mudija li hi b'al bomba fina li, meta tisplodi, bidla enormi
sse" fina! Hu minn dan li jitwieled
it-ti!did fil-Knisja, mew!a !dida ta’ riforma qaddisa fil-Poplu ta’ Alla.

Versett: Hallelujah. Hallelujah. Mulej esù, fissrilna l-Iskrittura;
'e!!i!ilna qalbna, int u tkellimna.
Hallelujah.

Qari mill-Evan!elju ta’ San Luqa.
24, 13-35

Dak in-nhar stess !ara li tnejn minnhom kienu
sejrin lejn ra'al jismu G'emmaws, xi sittin stadju bog'od minn erusalemm,
jit'addtu bejniethom fuq kull ma kien !ara.
Huma u jit'addtu u jitkixxfu bejniethom, esù nnifsu resaq lejhom u
baqa' miexi mag'hom. Imma g'ajnejhom
kellhom xi j|ommhom u ma setg'ux jag'rfuh.

U hu qalilhom: "X'intom tg'idu bejnietkom
intom u miexja?" U huma waqfu, b"arsa ta' niket fuq wi hom. Mbag'ad wie'ed minnhom, jismu Kleofa, wie!eb
u qallu: "Inti wa'dek il-barrani f' erusalemm li ma tafx x'!ara
hemmhekk f'dawn il-jiem?"
"X'!ara?" staqsiehom esù. Qalulu: "Dak li !ara lil esù
ta' Nazaret, li kien profeta setg'an fl-g'emil u fil-kliem quddiem Alla u
quddiem il-poplu kollu, kif il-qassisin
il-kbar u l-kapijiet tag'na tawh f'idejn il-gvernatur biex ikun ikkundannat
g'all-mewt u sallbuh. A'na konna
nittamaw li hu kien dak li kellu jifdi lil I|rael; i|da issa, fuq kollox !a
g'addew tlitt ijiem minn dawn il-!rajja!
Issa wkoll xi w'ud min-nisa tag'na 'asduna, g'ax marru kmieni 'dejn
il-qabar u l-katavru tieg'u ma sabuhx;
!ew jg'idu wkoll li dehrulhom xi an!li li qalulhom li hu 'aj. Mbag'ad marru 'dejn il-qabar xi w'ud minn
tag'na u sabu kollox kif kienu qalu n-nisa, imma lilu ma rawhx!"

Qalilhom esù: "Kemm intom boloh u tqal
biex temmnu kull ma qalu l-profeti! U ma
kellux il-Messija jbati dan kollu u hekk jid'ol fil-glorja tieg'u?" U beda minn Mosè u l-Profeti kollha
jfissrilhom kull ma kien hemm fl-Iskrittura fuqu.

Meta
qorbu lejn ir-ra'al fejn kienu sejrin hu g'amel ta' birru'u li hu kien se
jibqa' sejjer aktar 'il bog'od. I|da
huma !eg'luh jibqa' mag'hom u qalulu: "Ibqa' mag'na, g'ax issa sar 'afna
'in u l-jum !a wasal biex jintemm." Mbag'ad da'al biex joqg'od
mag'hom.

U waqt li kien fuq il-mejda mag'hom, qabad
il-'ob|, qal il-barka, qasmu u tahulhom. Mbag'ad infet'ulhom g'ajnejhom u
g'arfuh, i|da hu g'ab minn quddiemhom. U
wie'ed lill-ie'or bdew jg'idu: "Ma kinitx imkebbsa qalbna !ewwa fina huwa
u jkellimna fit-triq u jfissrilna l-Iskrittura?" Dak il-'in stess qamu u re!g'u lura
 erusalemm. Hemm sabu lill-&dax u lil s'abhom mi!bura flimkien, u dawn qalulhom: "Il-Mulej qam tassew, u
deher lil Xmun!" U huma wkoll
tarrfulhom x'kien !ralhom fit-triq, u kif kienu g'arfuh fil-qsim tal-'ob|.